

СТАНОВИЩЕ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ	
ИНСТИТУТ С ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Издател №.....	201 г.
Рис. лист №..... 342	Дата..... 30.04.2012
София 1113, пл. В. Левски 1, тел. 02/ 79 20 08, факс 02/ 79 20 17	

от доц. д-р Добринка Драгиева Парушева, НУ „Пейо Хилевдарски”, ФИФ / Институт за балканистика с център по тракология, БАН

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен *доктор* на Алека Александрова Стрцова на тема *Българските дипломати 1879-1912 г.*

Дисертационният труд на Алека Александрова Стрцова представлява изследване върху създаването на българския дипломатически корпус в края на XIX и началото на XX век (1879-1912). Докторантката проследява процеса на формиране на неговата структура и административната му уредба, но което е по-важно, фокусира вниманието си не само върху институцията, но и върху хората (актьорите) като ни представя дипломатите като група с определени характеристики и в определени зависимости помежду им.

Българските дипломати 1879-1912 г. е дисертация, състояща се от предговор, две части (първата от четири, а втората от три глави), заключение, библиография и приложения (таблицы), с общ обем от 369 страници. Целите на работата не са формулирани изрично в текста на предговора – използван е терминът “основна идея”, която е формулирана по следния начин: “да представи българския дипломатически корпус в неговия исторически развой”. Смятам, че замисълът – за да избегна и аз термина “цел” – е изпълнен успешно.

Първата част анализира историята на създаването и утвърждаването на дипломатическия апарат на модерна България в периода от възстановяването на държавността до Балканските войни. За целта е използван богат набор от литература, но отделни моменти са разгледани и на базата на допълнително проучвани исторически източници. Хронологическото повествование следва периодизацията на външната политика на страната: времето на властването на княз Александър Батенберг; периодът на регентството и началните години от князуването на Фердинанд; времето до обявяване независимостта на България; последните години в навечерието на войните. Ставаме свидетели на трудния процес на изграждане на една модерна дипломатическа служба в условията на политическа автономия и на усилията за нейното еманципиране от сюзерена и утвърждаване на независимостта ѝ. Очертана е ролята на фигурите,

играли решаваща роля в този процес: Григор Начович, Георги Вълкович, Константин Стоилов, Димитър Греков и др.

Във втората част е направен опит за очертаване на социалния профил на българските дипломати през разглеждания период. Поласкана съм от факта, че е използван моделът на анализ на българския и румънския правителствен елит, предложен от мен. Давам си сметка за огромния труд и вложеното време за издирването на достъпните данни за всичките 60 лица, обект на проучването, и приветствам резултата. От друга страна, не мога да не споделя едно свое несъгласие. Просопографията, не само според мен, е част от социалната история (независима или зависима е отделен въпрос), а не от социологията, каквото, струва ми се, е мнението на докторантката. Просопографският прочит не се основава на “социологически емпирични данни” (с. 237), а на конкретни исторически данни. Действително, “константите” – всъщност по-коректно би било да ги наречем променливи – произход, образование, професионален статус са социологически, но в случая те се употребяват за целите на социалната история.

Независимо от това несъгласие, смятам, че един от основните приноси на дисертацията се състои именно в представянето на резултатите от това просопографско проучване. Бележката ми цели подобряване на обяснителния текст в началото на втората част на дисертацията при възможно публикуване. Към същото е насочен и другият ми основен коментар. Породеното от заглавието очакване, че двете части на дисертацията ще бъдат равнопоставени, не се оправдава: историята на създаването, утвърждаването и модернизирването на дипломатическия корпус (част I) доминира изложението за самите дипломати като социална група (част II); в автореферата и при изброяването на приносите тази доминация е още по-забележима. При това, тя е подсилена от факта, че в първата част дипломатите (актьорите), макар да се появяват, задържат вниманието на авторката за по-кратко време в сравнение с политико-дипломатическият наратив. За сметка на това изводите, до които докторантката е достигнала в двете части, са по-балансирано представени в заключението. Това ми дава основание да заявя положителните си очаквания във връзка с бъдеща публикация на текста.

Изложеното накратко становище ми позволява да заключа следното:

Дисертационният труд на Алека Александрова Стрезова показва, че докторантката притежава теоретични знания и професионални умения по научната

специалност история, в която демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

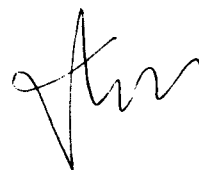
Представеният Автореферат отразява коректно съдържанието на дисертацията.

Поради това убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в дисертационния труд *Българските дипломати 1879-1912 г.* и приложения автореферат, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен *доктор* на Алека Александрова Стрцова в област на висше образование: хуманитарни науки, професионално направление: 2.2. история и археология.

28 април 2013

Пловдив

Подпис:

Д. Парушева